

O'zbekiston Respublikasi
Ichki ishlar vazirligi nashri

Vatanga va xalqqa sadoqat bilan xizmat qilish – oliy burchimiz!

2022-yil

16-iyun

payshanba

№ 24 (4562)

Postda На посту

Gazeta 1930-yil 12-maydan chiqa boshlagan

Web-site: www.postda.uz

E-mail: info@postda.uz

МАҚСАД

ЭЗГУЛИККА

ҲАМОҲАНГ

“

ИИБ Мада-
ният саройида
«Намунали оила»
кўрик-танловининг
вазирлик
миқёсидаги
якуний босқичи
 бўлиб ўтди.

Кўрик-танлов

МАҚСАД ЭЗГУЛИККА ҲАМОҲАНГ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Унда Қорақалпоғистон Республикаси ИИБ, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ИИББ, вилоятлар ИИБ, шунингдек, ИИБ Марказий аппарати ва бошқа тузилмалар вакиллари иштирок этди. Кўрик-танлов қатнашчилари «Таништириш», «Бу – менинг оилам», «Биз – китобхон оиламиз» шартлари бўйича ўзаро куч синашди.

Кўрик-танлов қатнашчи-

рин-кетин сахнага чиқиб, ўз оила аъзолари, уларнинг қизиқишлари билан йиғилганларни таништирдилар.

Шундан сўнг танловнинг «Бу – менинг оилам» шартига кўра, улар ўзларининг оилавий муносабатлари, бўш вақтларини қандай ўтказиши ҳамда хизмат фаолиятини акс эттирган фотолар ҳамда видеороликларни томошабинлар ҳукмига ҳавола этишди.

«Биз – китобхон оиламиз» деб номланган шартда

осойишталик посбонлари ва уларнинг оила аъзоларининг мутолаага бўлган муносабати яққол намоён бўлди. Эътиборли жиҳати, Фафур Гулом, Пиримкул Қодиров, Ўткир Ҳошимов сингари ўзбек адабиётининг забардаст сиймоларининг ҳаёти ва ижодига оид саволларга ички ишлар органлари ходимларининг фарзандлари аниқ ва лўнда жавоб беришди. Айниқса, жажжи иштирокчиларнинг микрофонни шошганча

ларининг чиқишлари холисона баҳолаб борилди.

Тадбирни олиб бориш учун сахнага чиққан танлиқ сўз устаси Ўткир Муҳаммадхўжаевни кўрган томошабинларнинг юзларига табассум югурди. Кўрик-танловнинг биринчи шартини Қорақалпоғистон Республикаси ИИБ шарафини ҳимоя қилаётган Бекбергеновлар оиласи бошлаб берди. Қолган иштирокчилар ҳам би-

қўлга олиб, ортиқча вақтни ҳам кутиб ўтирмай жавоб беришини томошабинлар олқишлар билан қаршилади.

Танлов якунида келинларни тушуниб, ҳар томонлама қўллаб-қувватлаган қайноналар, энг яхши китобхон ва энг ёш оилалар турли номинациялар бўйича тақдирланди. Ниҳоят, ғолиблар номи эълон қилинди. Унга кўра, биринчи ўрин ИИБ Марказий аппарати шарафини ҳимоя қилган Сапаровлар оиласига насиб қилди. Ғолиб оилага 25 миллион сўм пул, иккинчи ўринни қўлга киритган Наманган вилояти ИИБ вакили Ашировлар оиласига 20 миллион сўм, фахрли учинчи ўринга сазовор бўлган Тошкент шаҳар ИИББ шарафини ҳимоя қилган Тоҳировлар оиласига 15 миллион сўм пул мукофотлари берилди.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, мазкур танлов кўплаб осойишталик пос-

бонлари оилалари, хусусан келажагимиз эгалари бўлган ёш авлоднинг санъатга, адабиётга бўлган муҳаббатини ошириши билан аҳамиятлидир.

– Ҳар қандай муваффақият замирида машаққатли меҳнат ётади, – дейди танлов ғолиби, ИИБ Академияси ташкилий ишларни ташкил этиш бўлими катта инспектори, катта лейтенант Муяссар Сапарова. – Танлов баҳонасида санъат, адабиётга оид билимларимизни оширдик. Бир нарсасига аниқ ишонч ҳосил қилдимки, оилада аҳиллик, жипслик, бир-бирини тушуниш ва ўзаро ҳурмат шаклланса, ҳар қандай муаммо ва ташвишлар ортга чекинарган...

– Жуда кўплаб тадбирларда иштирок этамиз, – дейди ҳакамлар ҳайъати аъзоси, Республика Маънавият ва маърифат маркази бўлим бошлиғи Махфират Зикирова. – Ички ишлар органлари ходимлари ва уларнинг оила аъзоларидаги иқтидор, китобхонлик бизни ҳайратлантирди. Миллий қадрият ва анъаналаримиз уларнинг чиқишларида жуда гўзал тарзда ифодалангани бизни қувонтирди.

Ҳар бир тадбирни ўтказишдан маълум мақсад кўзланади. Мазкур танловдан кўзланган мақсад ҳам эзгуликка ҳамоҳанг. Оилаларда тотувликни асраш, китобхонлик маданиятини юксалтириш, санъатга ошно этиш, фарзандлар таълим-тарбиясига эътибор қаратиш орқали уларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишларига кўмак бериш сингари эзгу ниятлар амалга ошиши, шубҳасиз.

Шерзод АБДУСАМАДОВ,
«Postda» мухбири.
Икром ҲАСАНОВ
олган суратлар.

Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги

БАРЧА АМАЛ ҚИЛСАГИНА...

Пойтахтимизда жорий йилнинг ўтган 5 оyi мобайнида 398 та йўл-транспорт ҳодисаси содир этилган. Бунинг оқибатида 54 киши бевақт дунёдан кўз юмган, 344 киши турли даражада жароҳат олган. Албатта, ушбу ҳолатлар йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилинмаслигининг аянчли оқибатидир.

Йўл ҳаракати қоидаларига амал қилинишини таъминлаш фақат соҳа ходимлари зиммасидаги вазифа эмас. Автоҳалокатларнинг олдини олишда кенг жамоатчилик, ҳар бир фуқаро жон куйдириши керак. Шу мақсадда жорий йилнинг 1 июнидан 1 июлига қадар пойтахтимизда «Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги» тадбири ўтказилмоқда. Тошкент шаҳар ИИББ ЙХХБ ходимлари томонидан йўлларда ҳаракат хавфсизлигини яхшилаш ва йўл ҳаракати қоидалари талабларини фуқароларга етказиш бўйича бир қатор тарғибот тадбирлари амалга оширилмоқда.

«Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги»нинг дастлабки 15 кунидавомида оммавий ах-

борот воситаларида 91 марта чиқиш қилинди. Жамоат жойларида, маҳаллалар ва автотураргоҳларда 47 дан ошиқ учрашувлар ташкил этилди. Жумладан, Яшнобод туманида жойлашган 2-автобус саройида ҳайдовчилар билан учрашув ташкил этилди. Унда янги таҳрирдаги йўл ҳаракати қоидалари ҳақида маълумот берилди. Ҳайдовчиларнинг гувоҳномалари, автомобиль воситаларининг техник паспортлари назоратдан ўтказилди. Хавфсизлик воситалари, ўт ўчириш ускуналари, тиббиёт қутиси ва

бошқа зарур жиҳозларнинг мавжудлиги текширилди. Шунингдек, хавфсизликни таъминлаш, ҳаракатланиш вақтида доим хушёр бўлиш, қоидаларга амал қилиш, иш фаолиятини белгиланган талаб ва қоидалар асосида ташкил этиш мақсадга мувофиқ эканлиги яна бир бор эслатилди.

Ойлик доирасида тез тиббий ёрдам бригадаси автокорхоналарида ҳам учрашувлар бўлиб ўтмоқда. Уларда ЙПХ инспекторлари томонидан ҳаракатланиш қоидалари билан бир қаторда, тез тиббий ёрдам машинаси учун махсус имтиёзлар ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилмоқда.

– Пойтахт кўчаларида ҳаракатланаётган автотранспорт воситалари ҳайдовчилари янги қоидалар билан таништириб бориляпти, – дейди Тошкент шаҳар ИИББ ЙХХБ Ахборот хизмати бошлиғи, майор Қаҳрамон Худойберганов. – Бундан ташқари, янги таҳрирдаги қоидаларни буз-

ган ҳайдовчилар огоҳлантирилиб, келгусида бу каби ҳатоларга йўл қўймаслик уқтирилмоқда. Пиёдалар ўртасида ҳам тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш учун таъсир чораларини кучайтириш, фуқароларни хушёрликка чорлаш мақсадида автоҳалокатларда абгор ҳолатга келиб қолган автомобиллар юкланган махсус тарғибот автокарвонлари амалга оширилмоқда. Бундай тадбирлар Шайхонтоҳур туманидаги «Чорсу» бозори, Чилонзор туманидаги «Magic city» кўнгилочар парки ва «FLO-Redtag» савдо маркази автотураргоҳлари олдида ўтказилди.

Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги давом этмоқда. Унда барчамиз бирдек масъулият билан иштирок этайлик. Шундагина ўзимизни, яқинларимизни ва ўзгаларнинг ҳаётини сақлаб қолишга ҳисса қўшган бўламиз.

Сарвар СОБИРОВ,
«Postda» мухбири.

Тошкент шаҳри.

Соҳа фидойилари

АКА ИЗИДАН

Бугунги кунгача ички ишлар органларининг кўпгина бўлинмаларида старшина, аниқроғи, бўлинма бошлиғининг моддий-техника таъминоти бўйича ўринбосари лавозими сақланиб қолган. У атрофдаги ҳудуд бўлинмасида ички тартиб, қурол ва бошқа мулкларнинг сақланиши, автотранспорт воситаларининг техник ҳолати учун масъул ҳисобланади.

Негадир кўпчилик старшинани катта ёшли, мўйловли киши сифатида тасаввур қилади. Ҳикоямиз қаҳрамони – Андижон вилояти ИИБ Транспорт хавфсизлигини таъминлаш бошқармаси старшинаси, сафдор Аббос Холбеков эса норғул йигит.

Аббос Булоқбоши молия-иқтисод коллежини тамомлагач, «Андижон» станцияси тармоқ ички ишлар бўлимида хизмат қилаётган акаси Акрамжоннинг изидан боришга қарор қилди. 2011 йил Транспортда ички ишлар бўлимига старшина

лавозимига ишга қабул қилинди. Устози – бўлим бошлиғи ўринбосари, майор Умиджон Қўчқоров унга зарур ҳужжатлар билан ишлашни, топширилган иш ҳудуди учун ўта масъулиятли бўлишни, бириктирилган мулкка эгалик нигоҳи билан қарашни ўргатди.

Ўшандан буён орадан 11 йил ўтди. Айтиш жоизки, майор У. Қўчқоров муносиб шогирд тарбиялашга эришди. Бўлинма старшинаси, сафдор А.Холбеков эрта-лабки саф кўригидан кейин Транспортда хавфсизликни

таъминлаш бошқармаси гаражи томон ошиқади. Бу ерда у автомашиналарнинг техник ҳолатини текширади, йўлланмалар ёзади ва транспорт воситасини ёқилғи қуйиш шохобчасига юборади. Сўнгра бино ва хоналар кўздан кечирилиб, тозалик, санитария-гигиена қоидаларига риоя қилинишига эътибор қаратилади. Кейин ички ва ташқи ҳудудни текшириш ишлари амалга оширилади. Агар тартибсизлик аниқланса, старшина шу заҳотиёқ техник ходимларни кўрсатил-

ган ҳудудга юборади.

– Яқинда кучли шамолдан кейин бош бинонинг томига жиддий зиён етди, – дейди сафдор А.Холбеков. – Тезкорлик билан таъмирлаш ишларини олиб бориш зарур эди. Бу ҳақда вилоят ИИБ Молия ва моддий техника таъминоти хизматига хабар бердим. Ишчилар етиб келиб, томни таъмирлаб беришди.

Келажакда жиноят қидирув ходими бўлишни орзу қиламан. Бу йил Андижон давлат университетининг сиртки бўлимига ўқишга кирмоқчиман. Лекин ўз ишимни жуда яхши кўраман, гарчи у катта масъулиятни талаб қилса ҳам.

Борис КЛЕЙМАН,
«На посту» мухбири.
Андижон вилояти.
Муаллиф олган сурат.

Кундан кунга ривожланиб бораётган ахборот технологиялари инсониятга турфа қулайликлар, кенг имкониятлар яратиш ба-робарида кўплаб таҳдидларни ҳам келтириб чиқаряптики, бунни ён-веримизда юз бераётган кибержиноятлар мисолида кўриб турибмиз. Таҳлилларга кўра, дунёда ҳар йили 500 мил-лиондан ортиқ кибержиноятлар содир бўлади. Ўзбекистонда ҳам сўнгги уч йилда бу турда-ги жиноятлар қарийб 9 бараварга кўпайиб, ҳозирда умумий жиноятчиликнинг қарийб 5 фоизига етган.

МАКОН ВА

ЗАМОН

ТАНЛАМАЙДИГАН ЖИНОЯТ

Хўш, мамлакатимизда кибержиноятчиликка қарши қандай кураш жараёнида қандай кечаяпти? ИИБ Киберхавфсизлик маркази бошлиғи, подполковник Беҳзод Мамаджанов билан суҳбатимиз шу ҳақда бўлди.

– Мамлакатимизда ахборот хавфсизлиги масаласига давлат сиёсати даражасида эътибор қаратилиб, кибержиноятчиликка қарши курашишнинг янги ёндашувларини амалиётга жорий этишни даврнинг ўзи тақозо қилмоқда, – дейди подполковник Беҳзод Мамаджанов. – Чунки кибержиноятлар, виртуал таҳдидлар мамлакатимизга, маҳалламизга, ҳатто хонадонимизга ҳам кириб келмоқда. Бундай жиноятларнинг зарари ва хавфи эса реал оламдаги таҳдиддан ҳам ошиб бормоқда.

Жорий йилнинг 17 июлдан эътиборан кучга кирадиган «Киберхавфсизлик тўғрисида»ги қонуннинг қабул қилинишидан кўзланган мақсад ҳам шу турдаги жиноятларга қарши самарали курашишдан иборат. Қонунга кўра, Давлат хавфсизлик хизмати киберхавфсизлик соҳасидаги ваколатли давлат органи деб белгиланиб, бу борада қонунчилик механизмини яратиш, замонавий ахборот технологияларини жорий этишга масъулдир.

Марказимиз шу турдаги жиноятларга қарши курашиш, киберхавфсизликни таъминлаш, одамларда огоҳлик ва ҳушёрликни ошириш мақсадида 2020 йил декабрь

ойида ташкил этилди. Ўтган давр мобайнида ходимларимиз томонидан кўплаб жиноятлар фош қилинди. Айни пайтда киберхавфсизликни таъминлаш борасида зарур чора-тадбирлар кўриб келинмоқда.

Кибержиноятчиликка қарши курашишда пухта жисмоний ва жанговар тайёргарлик камлик қилади. Шу боис марказда хизмат қилаётган ходимлар ахборот технологиялари соҳасида етарли тажриба, билим ва малакага эга мутахассислар, дастурчилар, шу билан бирга, кўп йиллар шу соҳада фаолият кўрсатган тезкор ходимлар орасидан саралаб олинган.

– **Айтинг-чи, айти пайтда кибержиноятларнинг қайси турлари мамлакатимизда кўп содир этиляпти?**

– Мамлакатимизда ўзганинг банк пластик карта-сидаги маблағни виртуал ўғирлаш нисбатан кўп кузатилмоқда. Шунингдек, қимор ва таваккалчиликка асосланган онлайн ўйинлар, кибертовламачилик, онлайн савдо майдонидаги фирибгарликлар ҳам йилдан-йилга кўпаймоқда. Ачинарлиси, ахборот технологиялари ёрдамида ҳуқуқбузарлик ва жиноятга қўл урган шахслар орасида 16–23 ёш оралиғидаги ўсмирлар, ёшлар кўпчили-кини ташкил этмоқда.

Таҳлилларга кўра, ҳуқуқбузарларнинг аксарияти мактаб ўқувчилари, ҳеч қандай курсларда ўқимаган, олий маълумот олмаган шахслар. Улар мустақил равишда, соҳага қизиқгани учун шундай ишларни содир этишган.

Масалан, яқинда катта миқдордаги пул маблағларини карталардан виртуал шаклда ечиб олган мактаб ўқувчиси-ни аниқладик. У шундай ақллилик билан иш кўрган-ки, фуқароларнинг пластик карталаридан 9 миллион сўмдан ортиқ маблағни ечиб олиб, виртуал очилган бошқа 16 та картага тезда ўтказиб юборган. У шу йўл билан жиноят изини йўқотишни ва пулларни «ювиб», қонуний-лаштиришни мақсад қилган. Кўриниб турибдики, киберхавфсизликни таъминлаш масаласи бугун ҳар қачонгидан ҳам долзарб аҳамият касб этапти.

– **Шу ўринда марказ ходимлари томонидан амалга оширилаётган ишлар хусусида тўхталсангиз.**

– 2020 йилнинг октябрь ойидан 2021 йилнинг апрель ойига қадар фаолият кўрсатган жиноий гуруҳнинг қилмиши марказ ходимларининг саъй-ҳаракатлари билан фош этилди. Ш.С. ўзининг 4 нафар шериги билан «LID CAR» номли МЧЖ ташкил этиб, «3 йил муддатга 15 фоизлик кредит» асосида 90 кун ичида автомашина олиб бериш ҳақидаги ёлғон ахборотни телеграм ижтимоий тармоғидаги «Avto credit «LID CAR» official» номли канал орқали тарқатиб, фуқароларни алдаб, уларнинг пул маблағларини фирибгарлик йўли билан ўзлаштириб келган. Аниқроғи, жиноий гуруҳ Тошкент шаҳри, Қашқадарё ва Андижон вилоятларида 100 нафарга яқин фуқароларнинг 1,6 млрд. сўм пулини ноқонуний равишда қўлга киритган.

Ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борилди. Жиноий гуруҳ ташкилотчиси

Ш.С. жавобгарликдан қутулиш мақсадида яширингани сабабли қидирувга берилди. Жорий йил 8 июнь куни Киберхавфсизлик маркази томонидан олиб борилган тезкор-қидирув тадбирлари натижасида ўтган йилнинг ноябрь ойидан буён қидирувда бўлган Ш.С. Тошкент вилоятининг Чирчиқ шаҳридаги яширин манзилида қўлга олинди ва тергов органига топширилди.

– **Кибержиноятчиликка қарши курашишда хориж тажрибасини ўрганиш, чет эллик ҳамкасблар қўллаётган илғор усулларни амалиётга жорий этиш фойдадан холи бўлмайди.**

– Тўғри таъкидладингиз. Шу мақсадда биз хорижий давлатлар тажрибасини ўрганишни бошлаганмиз. Бунда кибержиноятларга қандай усулда курашиляпти, бизга номаълум қандай шакллари содир этиляпти, бу турдаги жиноятларнинг олдини олиш учун қандай чоралар кўриляпти – шуларга асосий эътиборни қаратяпмиз.

– **Кўпроқ ривожланган давлатлар тажрибаси ўрганилаётган бўлса керак...**

– Йўқ, киберхуқуқбузарликлар шундай жиноятки, уларни содир этаётганлар бу ривожланган ёки қолоқ мамлакат, деб танлаб ўтирмайди. Масалан, қайсидир бир тараққиётдан ортда қолган давлатда ҳакерлик ривожланган бўлиши мумкин, иқтисодиёти ҳаминқадар бошқа бир давлатда эса кибертовламачилик авж олган. Масалан, ҳозир кўп кузатилаётган «сиз катта меросга эга бўлдингиз» деб бошланувчи фирибгарликлар дастлаб Нигерияда пайдо бўлиб, «нигерча хат» номи билан машхур бўлганини кўпчилик

билмайди.

– **Сизнингча, глобаллашув жараёни тобора кескинлашаётган бир пайтда кибержиноятларга қарши қандай курашиш керак?**

– Қадимдан бизгача етиб келган нақл бор: «Касалликка қарши курашгандан кўра унинг олдини олган афзал». Бу айнан киберхавфсизликни таъминлаш, бу турдаги жиноятларнинг олдини олишда ҳам қўл келади. Бунинг учун аҳолининг ҳуқуқий маданиятини ошириш, кибержиноятларнинг оғир оқибатларини содда қилиб етказиш керак. Айниқса, фарзандларимизнинг нима иш қилаётгани, кимлар билан дўст тутинаятганига эътиборсиз бўлмаслигимиз керак. Масалан, яқинда Самарқандда ўзганинг банк пластик картасидан виртуал шаклда маблағ ечиб олган ўсмирни фош этиб, унинг уйига бордик. Онаси «фарзандим бундай иш қилмайди, сизлар адашяпсизлар. Мен уни уйдан чиқармайман, кўчага чиқса, доим назоратимда бўлади», дея бизга ид-дао қилди. Маълум бўлишича, она фарзандини кўчада назорат қилибди, лекин уйда нима иш қилаётгани, пулни қандай топаётгани билан ҳеч қизиқмабди. Бу эса, албатта, болага қўл келган.

Айни пайтда махсус дастур асосида жойларда тарғибот тадбирларини ўтказишга киришганмиз. Мактаблар, олий ўқув муассасаларида «Интернет ва телефон қурилмаларидан хавфсиз фойдаланиш қоидалари» ва «Кибертаҳдидларга биргаликда қарши курашиш – давр талаби» мавзуларида тарғибот тадбирлари ташкил этилди.

Ҳозирги вақтда ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш кўникмасига эга бўлган ходимлар саралаб олиниб, уларда кибержиноятларни аниқлаш ва фош этиш бўйича билимларини оширишга қаратилган семинар-тренинглар, амалий машғулотлар ҳам олиб борилмоқда.

«Postda» мухбири
Фозилжон
МАМАШАРИПОВ
суҳбатлашди.

Қўшқанотлар

ИНТИЛИШ ВА ОРЗУЛАРИ МУШТАРАК

Инсоннинг қайси касб эгаси бўлишида кўпинча оиладаги муҳит муҳим ўрин тутати. Ўқитувчилар, шифокорлар, спортчилар ёки санъаткорлар оиласи деган гапларни эшитишимиз сабаби шу, аслида. Бундай оилалар ички ишлар органлари ходимлари орасида ҳам бор.

Бугунги кунда Бекобод шаҳар ИИБ ҳузуридаги Тергов бўлини катта терговчиси лавозимида хизмат қилаётган майор Баҳор Жумановнинг ИИБ Академиясига ўқишга киришида ҳам оилавий муҳитнинг таъсири катта бўлган. Сабаби, ораси – ҳозирда Сурхондарё вилояти Узун тумани ИИБда хизмат қилаётган майор Нилуфар Ортиқова ўша вақтда Академияда ўқир, Оҳангарон шаҳар ИИБ Тергов бўлими бошлиғи лавозимида хизмат қилаётган акаси – подполковник Ҳожиакбар Ортиқов эса Бўка тумани ИИБ Тергов бўлими терговчиси лавозимида хизмат қиларди. Уларга ҳавас қилган Баҳорда шу соҳада хизмат қилиш истаги пайдо бўлди.

– Ота-онам ўқишга киришимга қаршилик қилмаган, аксинча, мени қўллаб-қувватлаган. Кечагидек эсимда: 2007 йил 10 июль куни ИИБ Академиясига ўқишга кирганлар рўйхатида исмим ва фамилиямни кўриб ота-онам мендан ҳам кўпроқ қувонганди, – дейди Баҳор Жуманова.

Дарҳақиқат, учала фарзандининг ички ишлар органларида хизмат қилиши-

дан фархланиш туйғуси ҳар кимга ҳам насиб қилавермайдиган бахт.

ИИБ Академиясини муваффақиятли тамомлаган Баҳор соҳадаги дастлабки хизмат фаолиятини Бўка тумани ИИБ Тергов бўлими терговчиси лавозимида бошлади. Соҳада камдан-кам учрайди –

ган ҳодиса: ишга янги келган вақтида акаси унга мураббий этиб бириктирилади. Бу, бир томондан, уни қувонтирса, иккинчи томондан, зиммасига янада катта масъулият юклади. Шу боис тинимсиз изланиш, билмаганларини сўрашдан тортинмади. Бу унинг келгусида тажрибали ходим бўлиб етишишида муҳим аҳамият касб этди.

Баҳор хизмат фаолиятини бошлашидан бир ой олдин Бўка тумани ИИБ ЭКБга ёш ходим, лейтенант Бурхон

Жуманов ҳам эксперт лавозимида қабул қилинади. Хизмат жараёнида танишган бу икки ёш кейинчалик ҳаёт йўллари ҳам тутшиб кетишини ўша пайтда ҳаёлларига ҳам келтирмаган эди.

– Хизмат юзасидан, табиий-

лашганман, ҳатто дугоналаримнинг суратларини ҳам кўрсатганман...

– Бир куни нимагадир ҳафлашиб қолиб, бир ҳафта гаплашмадик, – суҳбатга қўшилади Баҳорнинг турмуш ўртоғи, ҳозирда Бекобод шаҳар ИИБ эксперт-криминалистика гуруҳи катта эксперти лавозимида хизмат қилаётган майор Бурхон Жуманов. – Шу қисқа

лар бўлиб камолга етиши учун таълим-тарбия бериб келмоқда.

Бурхон ва Баҳорнинг қизиқишлари ҳам муштарак, китоб ўқиш, спорт билан шуғулланиш, бўш вақтини оила даврасида ўтказиш, фарзандлари билан табиат бағрига чиқиш – уларнинг жону дили.

– Бир куни хизмат хонамга кирсам, қип-қизил атиргуллар келтириб, тарвуздан юракчалар ясаб, мени кутиб турган турмуш ўртоғимни кўриб қувониб кетдим, – дейди майор Б.Жуманова. – Ўша лаҳзаларда кимгадир керак эканингни ҳис қилиш, сени кутадиган инсоннинг борлиги чинакам бахт, деб ўйладим...

Қаҳрамонларимизнинг фикрича, бир тизимда ишлашнинг афзалликлари кўп: бир-бирини яхши англайди, зарур ҳолларда маслаҳат сўрайди, ишдан кечроқ қайтадиган бўлса, уйдагилари ҳам тушунишди. Шу боисдир, туну кун бир-бирига елкадош, суянч бўлиб келаётган, жамоада ҳам ўз ўрнига эга ошойишталик посбонларининг ибратли оиласига кўпчилик ҳавас қилади.

Шерзод АБДУСАМАДОВ,
«Postda» мухбири.

Тошкент вилояти.

ки, дегарли ҳар куни кўришардик, – дейди Баҳор Жуманова. – Ўша вақтда ота-онаси уни уйлантириш ҳаракатида юришган эди. Мен ҳам уларга қўшилиб бирга келин танлашда ёрдам-

14 июнь — Халқаро донорлар куни

ЭЗГУЛИК НАМУНАСИ

Қон – бу ҳаёт, инсон тирикчилигининг асосидир. Унинг қийматини дунёда ҳеч бир нарса билан таққослаб бўлмайди. Халқаро донорлар куни муносабати билан республикамизнинг барча ҳудудларида донорлик акциялари ўтказилляпти. Бундан кўзланган мақсад ҳам ана шу тириклик асосига муҳтож инсонларнинг ҳаётини сақлаб қолишдир.

Ана шундай тадбирлардан бири Ички ишлар вазирлиги Марказий госпитали Қон ва қон қуйиш маҳсулотларини тайёрлаш марказида «Қон топшириш ҳамжихатликдир», «Донор бўлинг ва ҳаётни сақланг» шиори остида бўлиб ўтди. Унда ИИБ Академиясидан 52 нафар кўнгилли курсантлар ва доимий равишда қон топширувчи донор ходимлар иштирок этишди.

– Мен олдин ҳам бир марта қон топширганман, – дейди ИИБ Академияси 2-босқич курсанти Фирдавс Қурбонов. – Оғир аҳвол-

даги беморларга ёрдам бериш ҳар биримизнинг бурчимиздир. Мен ҳам кимгадир фойдам тегишидан мамнунман.

– Марказимиз ИИБ Госпитали билан доимий ҳамкорликда иш олиб боради, – дейди биз билан суҳбатда Республика қон қуйиш маркази катта ҳамшираси Муҳаббат Каримова. Бугун ҳам бу ерда беғараз ёрдам тариқасида келган ходимлар қон топширмоқда. Донорлар дастлаб шифокорларнинг суҳбатидан ўтишди. Кейин бирламчи қон таҳлили олиниб, гемоглобин

миқдори аниқланди. Ҳамма таҳлиллар рисоладагидек бўлганидан сўнг, донор рўйхатдан ўтказилиб, қон олиш жараёнлари бўлиб ўтди. Олинган қон маҳсулотлари талаб бўйича шифохоналарга, хусусан, ИИБ Госпиталига ҳам берилади.

Эзгулик намунаси бўлган бу каби тадбирлар – донорлик акциялари республикамиз миқёсида давом этмоқда.

Сарвар СОБИРОВ,
«Postda» мухбири.
Икром ҲАСАНОВ олган сурат.

Тарихий қадамжолар

АЙРИТОМ – КЎҲНА ШАҲАР ХАРОБАСИ

Термиз яқинидан оқиб ўтувчи Амударё ўз бағрида кўплаб тарих тилсимларини сақлаб келади. Чунки қадим-қадимдан сув бўлган жойда ҳаёт бўлгани ва у ерда қалъалар, шаҳарчалар қурилганига тарихий манбалар гувоҳлик беради. Ана шундай қадимий манзилгоҳлардан бири – Айритом ёдгорлиги ҳақида эшитганмисиз?

Мутахассисларнинг таъкидлашича, Термиз шаҳридан 7 километр узоқликда, Амударёнинг баланд қирғоқларидан бирида уч томондан мудофаа

рининг тепасини ва ибодатхонага кириш йўлини беэаб турган. 1932 йили Айритом яқинида, Амударё тубидан одам ҳайкалчалари ишланган фриз (пирамон) парчалари, 1933 йили

деворлари ва миноралари билан ўралган маҳобатли ибодатхона биноси бўлган. У милоннинг I асрига оид иморат харобалари устида қурилган. Қизиғи, тасвири рельеф блоклар бино пештоқла-

эса Айритомда яна 7 та фриз бўлаги ҳамда будда ибодатхонаси харобаси топилгани сўзимизни далиллайди. Ушбу фризлар I-II асрларга оид бўлган. Хўш, уларда нималар тас-

лар тасвири ифодаланган. Бу аждодларимизнинг қадимий маданияти қандай шаклланганини билдиради. Бундан ташқари, Айритомдан милондан аввалги

вирланган? Фризларда қўшнай, чилтор, уд, ноғора чалаётган созандалар, мева солинган идишлар кўтариб олган йигит-қизлар, гулчамбар-

II аср охири ва милоний IV асрларга оид иккита қабр топилиб, уларнинг бирдан қурол-яроғлари билан бирга дафн қилинган жангчининг, иккинчисидан идиш-товоқлар, зеб-зийнатлари билан кўмилган аёлнинг скелетлари чиққан.

1964 йилда Айритом ибодатхонасидан шарқий томонга қараб 1 километр узоқликда сирти тош блоклар билан қопланган ступа (диний маросимларга мўлжалланган буддавий маъмурий иншоот) ҳам кавлаб олинган.

1979 йилда эса будда ибодатхонаси биноси ёнида археологлар икки персонаж тасвирилган ва тагсупасига ўйиб ёзилган олти сатрдан иборат Бақтрия ёзуви бор жуда қизиқарли ёдгорлик тошини қайд қилдилар.

Айритом моддий-маданий ёдгорлиги ўзбек халқининг Кушонлар давридаги тарихини, маданий меросини, урф-одатларини ўрганишда катта аҳамиятга эга.

Феруза РАҲМОНҚУЛОВА,
«Postda» мухбири.
Сурхондарё вилояти.

Конституция – фахримиз, ғуруримиз

КУЧЛИ МАЪНАВИЙ ҚАЛҚОН

Ҳозирги кунда нафақат мамлакатимиз, балки жаҳон миқёсида энг катта муаммо бу шубҳасиз, хавфсизликдир. Шундай экан, хавфсизликни таъминлаш учун нима қилиш керак? Бу савол айти пайтда ҳаммамизни чуқур ўйлантириши лозим.

Ҳа, албатта, биз ривожланамиз, янгиликка интиламиз, бу табиий ҳол. Аммо нималардандир оқшашларимиз ҳам бор. Турли миллатли диёрда яшаймиз. Юртимизда бизлар учун барча шарт-шароитлар яратилган. Конституциямизда «Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудидан истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратади», деб белгиланган. Демак, қонуний жиҳатдан ҳимоя остидамыз.

Фарзандларимизни илм олишга қизиқтириш, буюк аждодларимиз тарихини, қадриятларини, ўғитларини ўргатиш орқали мафқурасини шакллантирсакгина, ҳар қандай хавф-хатарга дуч келган чоғларида улардаги кучли маънавий қалқон табиий равишда мудофаа вазифасини ўташни бошлайди. Ўзини ҳимоя қилишга қурби етган ҳамда ўзлигини англаган шахсгина ўзи яшаётган жамият ва қолаверса, она Ватанини ҳимоялаш кучига эгадир.

«Ўзбекистон Республикасида ижтимоий ҳаёт сиёсий институтлар, мафқуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланади. Ҳеч қайси мафқура давлат мафқураси сифатида ўрнатилиши мумкин эмас» (Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси 12-модда). Ватанимиздаги ҳар бир шахс қарийб 30 йил давомида айнан юқорида кўрсатиб ўтилган қонун доирасида ривожланиб келмоқда. Бу бизнинг маънавий-маърифий ҳамда сиёсий ютуғимиздир. Чунки фақат фикрлар хилма-хиллиги инобатга олинган жамиятдагина маънавий бўшлиқлар пайдо бўлмайди, миллатлараро тотувлик сақланади ҳамда диний бағрикенгликка йўл очилади. Ҳеч замонда ҳали муаммолар ечимига бир томонлама ёндашган давлат ижтимоий, маънавий-маърифий ҳамда сиёсий жабҳаларда юксак бўлмаган. Ўзининг ғараз ва қабих иқтисодий манфаатларини кўзлайдиган ва шу йўлда бегуноҳ одамларни қурбон қиладиган, фикр доираси саёз жа-

мият ёки мамлакат бориб-бориб емирилиб, ўз-ўзини барбод қилади.

Шуни таъкидлаш жоизки, инсон бу – улуғ зот. Унинг манфаатлари ва ҳуқуқлари биринчи ўриндадир. Асосий қонунимизнинг 13-моддасига мувофиқ, «Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади». Аммо шуни ҳам назарда тутиш керакки, Ватанимиз аҳолисининг аксариятини ёшлар ташкил этади. Интернет-ахборот манбалари очиқ бўлган ҳозирги пайтда ҳали оқ-қорани таниб улгурмаган ёшларнинг турли-туман бузғунчи оқимларга, гуруҳларга шўнғиб кетиш хавфи жуда кучли.

Бунинг олдини олишда оиланинг жипслиги ҳамда ота-онанинг ўз фарзандига бўлган муносабати катта роль ўйнайди. Чунки боланинг ривож ва камол топиши ўз оиласидан бошланади. Буюк аждодларимиз тарихи минг йилларга бориб тақалади. Улар қолдирган бебаҳо мерос, китоб, қўлёзмаларнинг сони чексиз. Биз ҳақиқатан ҳам шу азиз ва пок ерда улғаяётганимиздан бахтлимыз. Чунки

бизнинг боболаримиз – бу дунёни лол қолдирган улуғ шарқ мутафаккирлари, файласуфлари, олимларидир.

Улардаги юксак маънавият, таълим-тарбия, бағрикенглик, зукколик ва билимдонлик, илмларининг бепоёнлиги ва энг аҳамиятлиси инсонпарварликлари дунё аҳлини лол қолдириб келмоқда. Буюк боболаримизнинг айнан ана шу фазилатларни ўзларида мужассамлаб, юракларида муҳрлашлари улар учун комил инсон бўлишда ягона ҚОНУН ҳисобланган. Биз ҳам ҳозирги ва келажак авлодимизни, энг аввало, аждодларимиздан қонимизга синган мана шу қонунлар асосида тарбияласак, ўз олдимизга қўйган барча мақсадларга, албатта, етамиз.

М. РАШИДОВА,
Д. НАМОЗОВА,
Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети Тилларни ўрганиш кафедраси доцентлари.

www.postda.uz

t.me/postdarasmiy

www.facebook.com/postdauz

www.instagram.com/postda_uz

BOLAJON

SHE'R YODLASHNING SIRLARI

- Uy vazifasini she'r yodlashdan boshlang. Avval she'rni ichingizda o'qib, tanishib chiqing. Mumtoz yoki dramatik she'rlarni yodlayotganda eskirgan so'zlar, nomlar, o'zgarishlarga duch kelishingiz mumkin. Ularning ma'nosini topib, puxta o'rganib chiqing. Voqea-hodisalar tasvirlangan she'rni (doston, ballada yoki voqeaband she'rni) yodlayotgan bo'lsangiz, undagi jarayon ketma-ketligini eslab qoling.
- She'rni bir necha marta ovoz chiqarib o'qing. Bu o'zlashtirishni yengillashtiradi.
- Endi she'rni aytib berishga harakat qiling. Eslay olmagan joylaringizni kitobga qarab bilib oling.
- She'rni qog'ozga ko'chirib yozing va qismlarga bo'lib chiqing. Har bir baytni qalam bilan ajratib oling.
- So'zlarni ifodali o'qishga

harakat qiling. Sekin aytish talab qilingan joylarini past, jo'shqin joylarini esa baland ovozda ayting.

- Birinchi misrani baland ovozda o'qing, so'ngra sahifaga qaramasdan uni 5-7 marta takrorlang. Keyingi qatorlarni ham xuddi shu tartibda yodlang.

- Baland ovozda ifodali qilib o'qing. Shunda she'r qatorlari o'z-o'zidan yodingizda qolayotganini sezasiz.

- Har bir satrning bosh so'zini qog'ozga yozib oling. Shunga qarab she'rni to'liq aytib berishga urinib ko'ring.

- She'r qatorlari xotirangizga o'rnashib borgan sari, matnga qaramasdan aytishga harakat qiling.

- Yod olgan she'rni uxlashdan oldin va uyg'onganingizdan so'ng ham takrorlang. Shunda u xotirangizga chuqurroq o'rnashadi.

USHBU BOSHQOTIRMANI YECHISHGA HARAKAT QILIB KO'RING.

1	O					
2		O				
3			O			
4				O		
5					O	
6				O		
7			O			
8		O				
9	O					

1. Uy hayvoni	6. Quyosh
2. Musiqa asbobi	7. Dam
3. Yegulik	8. Aziz ne'mat
4. Bug'doy tanasi	9. Milliy taom
5. Karvonboshi	

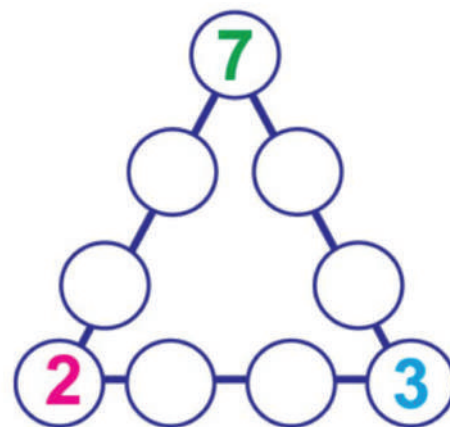
HUQUQIMIZ BILAMIZ, BURCHIMIZ HAM YODDA BOR...

Huquqimiz bilamiz,
Burchimiz ham yodda bor.
Bosh qomusda burchingni
Bajar, degan modda bor.

Ota-onangga hurmat,
Qonunlarga itoat,
Ona yurtga sadoqat,
Hammamizga burch, odat.
Iqbol MIRZO.

Uchburchakning bo'sh doirachalariga 1 dan 9 gacha bo'lgan sonlarni shunday tartibda joylashtiringki, har bir tomondagi sonlar yig'indisi 19 ga teng bo'lsin.

RASMDAGI 7 TA FARQNI TOPING.

Sahifa materiallarini
Madina QAHHOROVA tayyorladi.

Гиёҳвандлик — аср вабоси

ТЕЛЕФОН ФИЛОФИДАГИ «ЗАХРИ ҚОТИЛ»

Юртимизда наркотик моддаларнинг ноқонуний савдосини чеклаш бўйича зарур чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Айниқса, ички ишлар органлари ходимларининг саъй-ҳаракатлари бунинг яққол тасдиғир.

Жумладан, яқинда соат 10:15 ларда пойтахтимизнинг Бектемир туманида жойлашган «Шарқ» ИПХ масканида хизмат олиб бораётган осойишталик посбонлари «Ласетти» русумли

автомобилни тўхтатишади. Машина салонидаги Ф. Т. ўзини бежо тутта бошлагани ходимларнинг эътиборини тортди. Текшириб кўрилганида, унинг чўнтагидаги ўт олдиригич (зажигалка) тагига ёпиштирилган гиёҳвандлик воситаси топилиб, холислар иштирокида олинди.

Худди шу куни мазкур ИПХ масканида хизмат олиб бораётган ходимлар «Кобальт» русумли автомобилни ҳам тўхтатишади. Бевозталаниб қолган автоулов

йўловчиси ички ишлар органлари ходимларида шубҳа уйғотди. Кўздан кечириш жараёнида унинг уяли телефони филофига беркитилган гиёҳвандлик воситаси борлиги аниқланди. Ҳар икки ҳолатда ҳам қонунбузарлар Бектемир тумани ИИОФМБ-га топширилди.

Ўз ишига фидокорона ёндашаётган, зийрак осойишталик посбонлари кимнингдир оиласига, ҳаётига зомин бўладиган «заҳри қотил»нинг ноқонуний савдосини ўз вақтида тўхтатиб қолишди.

Баҳром РАҲИМОВ,
Тошкент давлат
шарқшунослик универ-
ситети халқаро
журналистика йўнали-
ши талабаси.

Қилмиш-қидирмиш

«ШОҲ» СОХТА ЭКАН

Яқинда ИИБ Шахсий хавфсизлик бош бошқармаси Навоий вилояти бўйича бўлими ходимлари Навоий шаҳри Алоқа кўчасида ИПХ инспекторлари билан ҳамкорликда рейд ўтказётган эди. Тадбир давомида тўхтатилган «Ласетти» русумли автомашина эгасидан ҳужжатлари сўралганида, ўзини ички ишлар органи ходими дея иддао қилиб, тезда қўйиб юборишларини талаб қилди.

Шундан сўнг ходимлар машина юкхонаси ва салонини холислар иштирокида кўздан кечиришди. Шунда автоуловнинг олд ўриндиғи тагидан хизмат гувоҳномаси, бир дона алоқа воситаси (рация), уни қувватловчи мослама ва бир дона пичоқ топилди. Гувоҳномада ходимнинг махсус унвони «лейтенант» деб кўрсатилган эди. Ҳайдовчининг уяли телефон аппарати филофидан топилган хизмат гувоҳномасида эса унинг махсус унвони «капитан», лавозими «терговчи» дея қайд этилганди. Бундан ташқари, «катта лейтенант» махсус хизмат кийимида тушган суратлари ҳам бор экан.

Текшириб кўрилганида, хизмат гувоҳномалари сохта бўлиб чиқди. Автомаши-

на жарима майдонига жойлаштирилди. Ҳозирда Навоий шаҳар ИИБ ҳузуридаги Тергов бўлими томонидан ушбу ҳолат юзасидан дастлабки тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Махлиё ХОЛОВА,
«Postda» мухбири.

Навоий вилояти.

Жиноятга жазо муқаррар

Истаймизми-йўқми, ҳаётда турли воқеалар, кутилган-кутилмаган ҳодисалар рўй бериб туради. Хом сут эмган банда эмасми, инсон, албатта хатога йўл қўяди. Аммо нима бўлган тақдирда ҳам, қандайдир ноўрин хатти-ҳаракатини оммага ошкор қилиш орқали ўзгага таҳдид ва тама қилишни асло оқлаб бўлмайди.

ИНСОН ШАЪНИ БИЛАН ҲАЗИЛЛАШМАНГ

ИИБ ТҚХБ Киберхавфсизлик маркази ходимлари соҳавий хизматлар ҳамкорлигида олиб борилган тезкор-қидирув тадбирлари давомида ана шундай ҳолатлардан бири содир этилгани ойдинлашди. Маълум бўлишича, Тошкент шаҳрида яшовчи фуқаро О.Дилмуродовага (исм-шарифлар ўзгартирилди) Собир исмли нотаниш шахс унинг вояга етмаган фарзандининг беҳаё суратларини интернет ижтимоий тармоқларида тарқатиш билан таҳдид қилиб, 5 миллион сўм талаб қилаётган экан. Ваҳоланки, Собир бундан олдин ҳам аввалига 3 миллион 500 минг, сўнг-ра 3 миллион сўм пулни товламачилик йўли билан қўлга киритган.

Тезкор-техник тадбирлар давомида тамагир шахс Наманган вилоятида истиқомат қилувчи Собир Одилов экани аниқланди ва ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғатилиб, унга нисбатан «қамоқ» эҳтиёт чораси қўлланилди.

Эътиборли жиҳати, суриштирувларда С.Одиловнинг Жавоҳир исмли жиний шериги ҳам борлиги маълум бўлди.

Олиб борилган қўшимча тезкор тадбирлар натижасида бу кимса Тошкент шаҳрида туғилган, пойтахтимиздаги савдо дўконларидан бирида сотувчи бўлиб ишлаётган фуқаро Жавоҳир Қамбаров экани аниқланиб, ушланди.

Аждодларимиз қадимдан бола тарбиясига катта эътибор қаратган. Ҳали ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиб ҳам кўрмаган ўсмир йигитларнинг текин даромадга эга бўлиш истаги йўлидаги хатти-ҳаракатларини эса тарбияга эътиборсизлиқнинг оқибати ўлароқ изоҳлаш мумкин. Агар оилада яхши тарбия топганларида, улар инсон шаъни, кадр-қиммати билан шунчаки ҳазиллашиб бўлмаслигини англаган бўлишарди.

Омониддин ИСҲОҚОВ,
ИИБ Тезкор-қидирув ҳамкорлиги бошқармаси Киберхавфсизлик маркази ходими, майор.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН

Жиззах вилояти ИИБ раҳбарияти, шахсий таркиби ва Фахрийлар кенгаши Зарбдор тумани ИИБ бошлиғи, подполковник Ёқуб Акабоевга падари бузруквори
Неъмат отанинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Фарғона вилояти ИИБ раҳбарияти, шахсий таркиби ва Фахрийлар кенгаши истеъфодаги майор
Рустамжон ХОЛМИРЗАЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила-аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдиради.

Фарғона вилояти ИИБ раҳбарияти, шахсий таркиби ва Фахрийлар кенгаши Қўштепа тумани ИИБ бошлиғининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари, подполковник Мамадали Шароповга падари бузруквори
ИСМОИЛ ОТанинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

